

MUZEUM ZAGŁĘBIA
w BĘDZINIE
42-600 Będzin, ul. Świerczewskiego 15
tel./fax biuro 267-77-07
Zamów 267-47-83, Polec 267-44-63

Będzin, w styczniu 2009 r.

Informacja – sprawozdanie

Dyrektora Muzeum Zagłębia
dla Rady Miejskiej w Będzinie
z realizacji uchwały nr V/44/2003 z dnia 27 stycznia 2003 roku
w sprawie przystąpienia i wydania
MONOGRAFII MIASTA BĘDZINA

Motto : „ Nie tak często nawet dużo większe miasta porywają się na tego rodzaju dzieła, kosztowne i trudne do realizacji. Z tym większym uznaniem trzeba odnieść się do inicjatywy ludzi, którzy słusznie rozumują, że naukowy zapis historii i współczesności jest ciekawym i pożytecznym sposobem uczczenia 650-lecia miasta. ”

(Jan Walczak: „Wielka Księga”, recenzja w „Nowe Zagłębie” nr 0, grudzień 2008)

Dnia 25 października 2008 roku, w Muzeum Zagłębia w Będzinie - Pałacu Mieroszewskich - została uroczysto zaprezentowana po raz pierwszy 3.tomowa monografia „Będzin 1358 – 2008”, wydana, z upoważnienia samorządu gminy, z okazji jubileuszu 650.lecia nadania Będzinowi praw miejskich. Na uroczystość, której gospodarzem była Dyrektor Muzeum Anna Smogór, przybyli redaktorzy naukowcy monografii w osobach: dr hab. prof. UŚL. Marii Pulinowej, dr hab. Anny Glimos-Nadgórskiej i dr hab. Jerzego Sperki, a wraz z nimi niektórzy spośród autorów opracowań, składających się na zawartość dzieła. Obecni byli przedstawiciele władz: Starosta Powiatowy Adam Lazar, Prezydent Miasta Radosław Baran, przewodniczący Rady Miejskiej Waldemar Szydło, przedstawiciele parlamentarzystów, liczni radni powiatu i miasta oraz przedstawiciele mediów.

I.Historia.

I.1. Inicjatywa i decyzje. W roku 2002 Towarzystwo Przyjaciół Będzina podjęło inicjatywę ówczesnego Przewodniczącego Rady Miejskiej Sławomira Brodzińskiego i uchwałą Zarządu skierowało do Rady Miejskiej, podpisany przez ówczesnego Prezesa TPB Romana Szenka, formalny wniosek (z dnia 20 maja 2002 r., ponowiony następnie 16.01.2003 po ukonstytuowaniu się samorządu gminy IV kadencji – wybory 27.10.2002), w sprawie zebrania całej dostępnej wiedzy o historii i współczesności miasta Będzina w zwartym opracowaniu popularnonaukowym i wydania go w roku 2008, roku jubileuszu 650.lecia nadania miastu praw miejskich. W dniu 27.01.2003 roku Rada Miejska jednogłośnie podjęła uchwałę jak w tytule, a w dniu 29.01.tegoż roku Prezydent Miasta Radosław Baran wydał zarządzenie wykonawcze do tej uchwały, powierzając realizację merytoryczno-redakcyjną i organizacyjno-finansową monografii miejskiej instytucji o charakterze naukowo-badawczym, jaką jest Muzeum Zagłębia w Będzinie. Decyzją Prezydenta Miasta w skład zespołu redakcyjnego Wydawcy, wraz z Dyrektorem muzeum Anną Smogór, weszli jako pełnomocnicy gminy: Roman Szenk-dziennikarz publicysta i Jarosław Krajniewski- historyk, pracownik naukowy Muzeum Zagłębia.

I.2. Redaktorzy naukowcy i zespoły autorskie, stawki wynagrodzeń. Prace nad monografią rozpoczęto w lutym 2003 roku, od konsultacji z samodzielnymi pracownikami nauki w Instytucie Historii Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach(Dyrektor Instytutu prof.dr hab. Maria Wanda Wanatowicz).

Konsultacje te dotyczyły równocześnie merytorycznej zawartości dzieła i kompletacji

optymalnego zespołu autorskiego. Pierwotnie, w lipcu 2003 r. redakcji naukowej całości podjęła się M.W. Wanatowicz. Jednak po wstępnym ustaleniu podziału dzieła na 3 specjalistyczne tomy, w październiku tegoż roku zrezygnowała ona z tej funkcji, wśród przyczyn podając m.in. różnorodność tematyczną dzieła, a następnie rekomendując na redaktorów naukowych tomów historycznych samodzielnych pracowników nauki z Instytutu Historii. Jednocześnie zaoferowała bezinteresowną pomoc oraz koordynację i konsultację prac nad monografią, co skończyło się na bezpośrednim udziale w negocjacjach dotyczących wysokości stawek honoraryjnych autorów i niektórych warunków umów o dzieło oraz obecności na sesji Rady Miejskiej, oceniającej postęp prac w dniu 23.02. 2004 r. Wcześniej jednak Wydawca, po konsultacjach w środowisku naukowym U.Śl., porozumiał się z dr hab. prof. UŚl. Marią Pulina z Wydziału Nauk o Ziemi w Sosnowcu, która w dniu 16.12.2003 r. ostatecznie podjęła się redakcji naukowej tomu I. Tak więc został skompletowany zespół redaktorów naukowych monografii: Tom I.- środowisko geograficzno-przyrodnicze – dr hab. prof. U.Śl. Maria Pulina, tom II.- historia- od pradziejów do rozbiorów – dr hab. Jerzy Sperka i tom III - historia- od rozbiorów do współczesności - dr hab. Anna Glimos Nagórska. Skompletowano także zespoły autorskie, wg. propozycji redaktorów naukowych z uwzględnieniem opinii Wydawcy. Po zmianach i uzupełnieniach, koniecznych w toku realizacji, w ich skład weszło ostatecznie ponad 30 naukowców z Uniwersytetu Śląskiego, Instytutu Historii Polskiej Akademii Nauk i Biblioteki Jagiellońskiej oraz Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach, Akademii Pedagogicznej w Częstochowie, Wyższej Szkoły Ekonomii i Administracji w Bytomiu, Akademii Wychowania Fizycznego w Katowicach oraz Muzeum Zagłębia w Będzinie, a także dwóch, wyspecjalizowanych w określonej tematyce (sport i samorząd terytorialny) przedstawicieli środowisk miejscowych. Prace autorskie oceniało siedmiu recenzentów – samodzielnych pracowników nauki, nie tylko z wyżej wymienionych uczelni.

Umowy i stawki honoraryjne negocjowano z Dyrektorem Instytutu Historii UŚl. prof. dr hab. Marią Wandą Wanatowicz, przy udziale przedstawiciela samorządu miasta, redaktorów naukowych i wydawcy. Ostatecznie kierując się zasadami racjonalnego gospodarowania i w oparciu o obowiązujące Zarządzenie Ministra Kultury i Sztuki w sprawie odstąpienia od ustalania umów wzorcowych oraz zasad i stawek wynagrodzenia za utwory wydawane w formie książkowej, utwory fotograficzne, muzyczne, plastyczne i sceniczne oraz dzieła lutnicze z dnia 10 lipca 1990 r. (M. P. Nr 30, poz. 240) przyjęto wielkości stawek na poziomie średnim i w porównaniu ze stawkami stosowanymi w roku 2003 dla podobnych wydawnictw popularno – naukowych:

- 1 arkusz autorski – 40.000 znaków lub 3.000 cm2 mat. ikonogr. na wydruku	1.000,- PLN (jeden tysiąc)
- redakcja naukowa 1 arkusza autorskiego	500,- PLN (pięćset)
- 1 mapa autorska (w tomie I)	500,- PLN (pięćset)

II. Założenia i realizacja.

II. 1. Treści merytoryczne. O ostatecznej treści(zawartości), a także- objętości dzieła naukowego i popularnonaukowego decyduje wartość i dostępność źródeł. Jednak bez wstępnego konspektu niemożliwe byłoby podpisanie nawet wstępných umów o dzieło, zwyczajowo wiążących się z zaliczkami, a więc rozpoczęcie realizacji autorskiej. Projekt konspektu powstaje w wyniku uzyskania (również wstępnego) kompromisu między oczekiwaniami Wydawcy a przewidywaniami Autorów dotyczącymi źródeł. W

toku trwającej kwerendy następowała sukcesywna weryfikacja konspektu. Ten proces trwał praktycznie przez cały okres realizacji aż do powstania „konspektu” rzeczywistego, jakim jest „Spis treści” gotowego dzieła. Z reguły odbiega on bardzo znacząco od pierwotnych założeń konspektowych, ze względu na: - albo brak źródeł lub dostępu do źródeł, jakich oczekiwał autor przed rozpoczęciem kwerendy, - albo ujawnienie w toku kwerendy źródeł dotychczas nieznanymi, nie uwzględnionych w inwentaryzacjach archiwalnych i bibliografiach wcześniejszych wydawnictw specjalistycznych. Nasza monografia np. ujawniła, bądź potwierdziła poważne luki czasowe w zachowanych księgach miejskich Będzina, ale także stała się przyczyną przypadkowego odkrycia przez Karola Nabiaka w Bibliotece Śląskiej nieznanego dotąd i nie archiwizowanej będzińskiej księgi miejskiej z XVIII w., szeroko wykorzystanej w części trzeciej tomu II. Problem braku źródeł dotknął głęboko autorów opracowujących czasokres 1945-współczesność w tomie III. Do tego okresu generalnie brak kompletnych archiwaliów, na skutek zaniedbań w tym zakresie, trwających właściwie do dzisiaj. Z kolei źródła medialne należą do mało wiarygodnych i są niechętnie wykorzystywane w opracowaniach naukowych.

II. 2. Objętość dzieła, tomów, opracowań. W I kwartale 2004 roku ustalono wstępnie (co było niezbędne do podpisania umów) z redaktorami naukowymi objętości poszczególnych opracowań i tomów. Na podstawie wstępnych założeń konspektowych przewidziano dla :

- tomu I : 13 arkuszy autorskich
- tomu II : 16 arkuszy autorskich
- tomu III : 26 arkuszy autorskich
- Razem: 55 arkuszy autorskich

Gotowe dzieło liczy (z ikonografia):

- tom I : 16 arkuszy autorskich
- tom II: 20 arkuszy autorskich
- tom III: 41,51 arkuszy autorskich
- Razem: 77,51 arkuszy autorskich

Przyczyny tak wielkich różnic są analogiczne, do pkt II.1: różnica pomiędzy konspektem wyjściowym a „Spisem treści” w gotowym dziele. Dodatkowo jednak dodać tu należy objętości ujęte w dziele, jednak w wyniku negocjacji z Wydawcą zwolnione przez autorów z obowiązków honoraryjnych w zamian za zamieszczenie czasem obszernych uzupełnień tekstu, uznanych przez autorów i redaktorów naukowych w trakcie korekty za merytorycznie konieczne, lub unikalnych aneksów o tym samym walorze do tekstów, a także wykonany w całości bezpłatny aneks „samorządowy” do tomu III.

III. Monografia „Będzin 1358 – 2008” w statystyce wydawniczej (tom i komplet): - strony czarno-białe, kolorowe, redakcyjne i merytoryczne, wg. tematyki i podziałów czasowych.

III.1. Tom I Środowisko przyrodniczo-geograficzne

1. Strony czarno-białe	376
„ kolorowe	24
mapy ponad formatowe(wkładka) 4x2	8
<u>R a z e m (w tym bibliografia na końcu rozdziałów</u>	<u>408</u>

<u>w tym:</u>	
- strony tytułowe	8
- ogólne (wstępy, spis treści, indeks)	28
Razem	36

Strony merytoryczne $408 - 36 =$ **372**

2. Tom I w całości obejmuje i przedstawia dzieje Z I E M I, sprowadzając je – gdy to tylko możliwe – do granic regionu geograficznego, w którym położony jest Będzin. Prezentacja taka obejmuje ogromny przedział czasowy, idący w miliony lat, od ery paleozoicznej (dewon/karbon) do współczesności, ale ogranicza się do rejestracji tylko tych zmian, jakie złożyły się na dzisiejszy stan środowiska naturalnego miasta, obejmującego zarówno głębię ziemi, jak i wszystko co dzieje się na jej powierzchni, aż po najwyższe partie atmosfery. Autorzy wszystkich rozdziałów wyraźnie jednak jako cel swoich rozważań uznają zdefiniowanie wzajemnych relacji jakie w całym cyklu rozwoju zachodziły i zachodzą do dziś pomiędzy ZIEMIĄ i żyjącym na niej CZŁOWIEKIEM kiedyś i dziś żyjącym w określonych punktach miasta, stanowiącym o jego funkcjach w regionie i państwie, wykonującym określone zawody, przeobrażającym miasto i jego otoczenie, tworzącym sobie optymalne warunki egzystencji.

W ten sposób 372 strony merytoryczne I tomu Monografii nabierają rangi komplementarnego i integralnego uzupełnienia rozważań Autorów tomów II i III i na tej podstawie zostają doliczone w całości do części merytorycznej kompletu, choć niemożliwe jest przypisanie ich do podziałów czasowych zastosowanych wobec tomów historycznych.

III. 2. Tom II Od pradziejów do rozbiorów

1. Strony czarno-białe	418
„ kolorowe	24
Razem	442

<u>w tym</u>	
- strony tytułowe	8
- ogólne (wstęp, spis treści, wykaz skrótów, bibliografia, indeks)	72
Razem	80

Strony merytoryczne $442 - 80 =$ **362**

2. Udział zakresów tematycznych i czasowych (ilość stron, % : 362 = 100)

Część I. Od pradziejów do średniowiecza. Archeologia. Strony w tomie: 19-98 i I - XXIV
Strony merytoryczne $78 + 24 = 102$ $= 28,2$

Część II. Dzieje Będzina i okolicy w średniowieczu. Strony w tomie: 104 – 160
Strony merytoryczne 56 $= 15,4 \%$

Część III. Będzin w XVI – XVIII w. Strony w tomie: 161 – 368
Strony merytoryczne 204 $= 56,4 \%$
362 **100,- %**

2004r.	
I. odsetki bankowe	838,02
II.Sponsorzy	26 200,00
Razem przychody roku 2004	27 038,02
2005r.	
I. Odsetki bankowe	995,81
II. Sponsorzy	11 000,00
Razem przychody roku 2005	11 995,81
2006r.	
I. Odsetki bankowe	1 049,66
II. Sponsorzy	21 100,00
razem przychody roku 2006	22 149,66
2007r.	
I. Odsetki bankowe	2 114,14
II. Sponsorzy	38 200,01
III. Dotacja	50 000,00
Razem przychody roku 2007	90 314,15
2008	
I. Odsetki bankowe	5 014,81
II. sponsorzy	10 600,00
III. Dotacja	126 000,00
Razem przychody roku 2008	141 614,81
Suma przychodów 2003-2008	301 267,99
przychody 2003-2008	301 267,99
koszty 2004-2008	291 227,45
roznica	10 040,54

kwota 10.040,54 została przekazana na rachunek podstawowy Muzeum na zadanie zrealizowane w grudniu 2008r.- częściowa naprawa dachu w oficynie południowej

IV.2. Rozliczenie monografii 2003-2008 - KOSZTY

Koszty roku 2004	
I. Koszt delegacji	561,71
II. Koszt kserokopii, mikrofilmów, reprodukcji	967,06
III. Koszt usługi prawnej	976,00
IV. Umowy o dzieło razem:	15 800,86
razem koszty 2004 r.	18 305,63
Koszty roku 2005	
I. Koszt delegacji	435,37
II. Koszt kserokopii, mikrofilmów, reprodukcji	1 003,91
razem koszty 2005r.	1 439,28
Koszty roku 2006	
I. Koszt delegacji	121,00
II. Koszt kserokopii, mikrofilmów, reprodukcji	3 368,19
III. Umowy o dzieło razem:	250,00
razem koszty 2006r.	3 739,19
Koszty roku 2007	
I. Koszt kserokopii, mikrofilmów, reprodukcji	330,40
II. Umowy o dzieło razem:	46 017,86
razem koszty 2007r.	46 348,26
Koszty roku 2008	
I. Koszt delegacji	790,80
II. Koszt jednolitego indeksu nazw geograficznych i regionalnych	6 100,00
III. Koszt druku monografii	107 750,40
IV. Koszty prezentacji	2 438,70
V. Koszty umów o dzieło	104 315,19
razem koszty 2008r.	221 395,09
suma kosztów 2004-2008	291 227,45
Dotacja z Urzędu Miejskiego w Będzinie 2007 r.	50 000,00

2008 r.	126 000,00
razem dotacja	176 000,00

% w sumie kosztów 60,43%
Pozostałe koszty wydania monografii zostały sfinansowane z
wpłat 12 firm sponsorskich

IV.3. Rozliczenie monografii 2004-2008 sponsorzy

2003 r.	
I. KREISEL Technika Budowlana	5 000,00
Bank Spółdzielczy Będzin	3 000,00
Razem	8 000,00

2004r.	
Południowy Koncern Energetyczny	11 100,00
KREISEL Technika Budowlana	5 000,00
Elektrociepłownia Będzin	3 000,00
INTERPROMEX Będzin	2 000,00
MZBM Będzin	2 100,00
Bank spółdzielczy Będzin	3 000,00
Razem	26 200,00

2005r.	
Elektrociepłownia Będzin	3 000,00
ENION Będzin	5 000,00
Bank Spółdzielczy Będzin	3 000,00
Razem	11 000,00

2006r.	
Elektrociepłownia Będzin	4 000,00
INTERPROMEX Będzin	1 000,00
Bank Spółdzielczy Będzin	3 000,00
Południowy Koncern Energetyczny	6 100,00
ING Bank Śląski	4 000,00
PKO S.A.	3 000,00
razem	21 100,00

2007r.	
Południowy Koncern Energetyczny	6 100,00
ING Bank Śląski	4 000,00
INTERPROMEX Będzin	7 000,01
Przedsiębiorstwo Kom.Miejskiej Sosnowiec	1 000,00

ENION S.A. Będzin	2 000,00
Bank Spółdzielczy Będzin	3 000,00
Elektrociepłownia Będzin	2 100,00
MPWiK Będzin	2 000,00
PPHU RUREX Będzin	10 000,00
MZBM Będzin	1 000,00
Razem koszty roku 2008	38 200,01

2008 r.	
Południowy Koncern Energetyczny	6 100,00
Bank Spółdzielczy w Będzinie	1 500,00
Elektrociepłownia Będzin	3 000,00
Razem	10 600,00

Suma przychodów 2003-2008 **115 100,01**

Należy tu zwrócić uwagę na wyjątkową zgodność przewidywań kosztorysowych Wydawcy w 2003 roku skalkulowanych na kwotę 290.000,00 z kosztami rzeczywistymi podsumowanymi w 2008 roku. Wszakże – jak wykazano wcześniej – w toku przewidywania kosztów z przyczyn merytorycznych nie było możliwym określenie objętości wydawnictwa a więc – co idzie zatem – największych wartościowo pozycji kosztorysowych, tj. wysokości honorariów autorskich oraz realizacji poligraficznej.

Znaczące zmiany wartości poszczególnych pozycji kosztorysowych postawiły Wydawcę wobec bardzo trudnego i odpowiedzialnego zadania, takiego sukcesywnego monitoringu realizacji trwającego ponad 5 lat przy kolejnych korektach objętościowych i zmianach cen materiałów (papier) i usług poligraficznych, aby doprowadzenie dzieła do końca nie wiązało się z dezaktualizacją pierwotnego, szacunkowego kosztorysu i rażącego przekroczenia jego wartości. W tych warunkach realizacyjnych przekroczenie założeń kosztorysowych tylko o kwotę 1227, 45 czyli 0,4% jest znaczącym sukcesem Wydawcy. Tym większym, że cała wartość trwającej ciągle sprzedaży tworzyć będzie pozycję zysków.

V. Realizacja poligraficzna

V.1. Przetarg

W przeprowadzonym postępowaniu przetargowym, grudzień 2007/styczeń 2008, wyłoniona została Oficyna Drukarska Jacek Chmielewski z Warszawy, która wykonała prace zgodnie ze specyfikacją.

V.2. Podział nakładu

a) Egzemplarze bezpłatne.

Wydawca, tj. Muzeum Zagłębia w Będzinie przekazało za potwierdzeniem odbioru bezpłatne komplety monografii, zgodnie z zobowiązaniami wynikającymi z zawartych umów głównym realizatorom wydawnictwa (autorom, redaktorom naukowym), a także recenzentom, Zespołowi Redakcyjnemu Wydawcy, i sponsorom.

Przesłano zgodnie z ustawą z dnia 17 listopada 1996 r. egzemplarze obowiązkowe do wytypowanych księżnic w kraju, przekazano publikację także do zbiorów bibliotecznych: specjalistycznej biblioteki Muzeum Zagłębia, Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej w Będzinie, Bibliotek Parafii św. Trójcy i św. Jadwigi Śląskiej w Będzinie i Biblioteki Pedagogicznej w Będzinie.

Za aprobatą Prezydenta Miasta egzemplarze bezpłatne otrzymało także Towarzystwo Przyjaciół Będzina jako inicjator przedsięwzięcia, monografią uhonorowano także osoby, które wspierały jej realizację od samego początku i lobbowały na jej rzecz, mowa tu o Posłach na Sejm RP i do Parlamentu Europejskiego.

Wydawnictwo zostało przekazane w celach promocyjnych władzom regionu: Wojewodzie Śląskiemu, Marszałkowi Województwa Śląskiego, Staroście Będzińskiemu, prezydentom i burmistrzom miast ościennych (Sosnowca, Czeladzi i Dąbrowy Górniczej), Prezydentowi Miasta Będzina, Przewodniczącemu Rady Miejskiej w Będzinie.

Bezpłatne egzemplarze otrzymały także wszystkie szkoły będzińskie (szkoły podstawowe, gimnazja, średnie), centrale bibliotek publicznych w Dąbrowie Górniczej, Sosnowcu, Czeladzi, biblioteki powiatu będzińskiego, a w celach promocyjnych Urząd Miasta Będzina (70 kpl.) i Muzeum Zagłębia w Będzinie (30 kpl., jako Wydawca)

b) Sprzedaż.

Do publicznej sprzedaży w kasach (Muzeum Zagłębia: Pałac i Zamek) przeznaczono 653 egz.

Po konsultacjach i wnikliwej analizie ustalono cenę sprzedaży w wysokości 150,- PLN za komplet 3 tomowy (na podstawie analogii z cenami detalicznymi podobnych wydawnictw).

V.3. Jakość i błędy dostrzeżone po zakończeniu druku.

W dotychczasowej ocenie bibliofilów zewnętrznych, jakość merytoryczna na podstawie pobieżnego wglądu w wybrane fragmenty (dzieła tego typu nie są przeznaczone do czytania w całości) nie budzi zastrzeżeń, choć nie zawsze spełnia subiektywne oczekiwania Czytelników. W związku z emocjami, jakie wzbudziło gotowe dzieło pozwolę sobie przypomnieć sesję Rady Miejskiej z dnia 25 września 2006 roku. do protokołu z tej sesji został złożony tekst mojego wystąpienia uzupełniającego z następującym fragmentem:

„...chciałabym uprzedzić ewentualne pytania, dotyczące zawartości monografii i z góry, niejako na zapas przedstawić niektóre niebezpieczeństwa, jakie najczęściej ujawniają się przy odbiorze społecznym tego typu opracowań. Otóż, zgodnie z naszym wspólnym założeniem wyjściowym, będzie to wydawnictwo popularno-naukowe, co z jednej strony oznacza komunikatywność języka, ale z drugiej - konieczność możliwości odniesienia każdej informacji zawartej w tekście do konkretnego wiarygodnego naukowo źródła – dokumentu lub – w następnej kolejności – publikacji, opatrzonej niemożliwą do podważenia, wiarygodną bibliografią. Stąd ...rodzi się możliwość nawet...pominięcia niektórych zagadnień...”

Monografia Będzina powszechnie uważana jest za dzieło wydane starannie i reprezentacyjnie, choć jakość niektórych zdjęć, może budzić pewne wątpliwości. Należy jednak uznać argument Wydawcy, że niektóre wykorzystane oryginały, głównie reprodukcje z wieku XVIII i przełomu XIX / XX merytorycznie wartościowe i bardzo ciekawe, cechowały się złą jakością techniczną. Jakość oryginału zaś określa zakres możliwości korekty komputerowej. Jako przykłady można wymienić kilka pozycji, jak np. reprodukcja wpisu hebrajskiego w księdze cechowej (nie do usunięcia przebitki literowe w tle, t. II, str. 325), czy niemożliwy do poprawienia niedostatek ostrości i kontrastu w skądinąd bardzo cennych reprodukcjach widokówek z początków XX w. w tomie III. W tego rodzaju przypadkach Wydawca wspólnie z redaktorami naukowymi uznał, że wykluczenie takich zdjęć z przyczyn technicznych stałoby się merytorycznym zubożeniem dzieła.

Niewątpliwym niedopatrzaniem natomiast jest umieszczenie na grzbiecie monografii nieaktualnego, choć używanego jeszcze powszechnie, wizerunku herbu miasta. Odpowiedzialność za zaistniałe niedopatrzzenie ponosi solidarnie Zespół Redakcyjny Wydawcy w osobach mgr Anna Smogór, mgr Jarosław Krajniewski, mgr Roman Szenk.

Umieszczony herb (wielkości 13 mm x 18 mm) jest rzeczywiście jedną z już historycznych, najbardziej rozpowszechnionych, stosowanych jednak jeszcze do dzisiaj w gminie wersji. Użyty wizerunek herbu spełnia przy tym wszelkie kryteria heraldyczne, odpowiada także w pełni kryteriom opisu zawartym w Uchwale Nr XIII/96/2003 Rady Miejskiej z dnia 30 czerwca 2003r. i jest także publikowany w opracowaniach naukowych, np. M. Kaganiec: Herby miast województwa śląskiego, Katowice, rok wydania 2007. Niewątpliwie jednak w toku prowadzonych wielokrotnych korekt tego ogromnego opracowania nastąpiło przeoczenie co do aktualizacji samego wizerunku herbu.

W żaden sposób nie dyskwalifikuje to zawartości merytorycznej całości dzieła.

Dodrukowany został wizerunek aktualnego herbu miasta w formie kolorowej pocztówki w ilości 1000 egzemplarzy, który stanowi obecnie wkładkę do kompletu publikacji. Koszty tego druku nie obciążąły żadnego z kont Muzeum Zagłębia, zostały w pełni pokryte prywatnie, solidarnie przez 3-osobowy Zespół Redakcyjny Wydawcy.

Rękopisy jakości monografii „Będzin 1358-2008” oprócz prof. dr hab. Jana Walczaka z Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Częstochowie dają nazwiska jeszcze sześciu innych samodzielnych pracowników nauki, recenzentów monografii, w tym czterech z różnych uczelni krakowskich oraz dwóch z UŚI.

W ten sposób, w roku jubileuszowym 650. rocznicy miasta do największych zbiorów bibliotecznych Rzeczypospolitej Polskiej, (egzemplarze obowiązkowe), do bibliotek regionalnych i w ręce Czytelników Będzina oddał ponadczasowe dzieło, stanowiące trwałą i ważną pozycję w księgozbiorze polskiego naukowego piśmiennictwa monograficznego.

Jak w nocy zawartej w I-tomie monografii napisał Prezydent Miasta Będzina Radosław Baran – „... w Państwa dłoniach jest teraz wszechstronne opracowanie dziejów Będzina, pierwsze takie obszerne i tworzące kompendium wiedzy o mieście...”

Zarazem jednak – jak napisano we wstępie od Wydawcy jesteśmy świadomi, że:

„Wydanie niniejszej publikacji bynajmniej nie zamyka badań nad dziejami królewskiego Będzina. Mimo stosunkowo dużej objętości dzieła, nie udało się wyjaśnić wszystkich zagadek naszej lokalnej historii. Mamy jednak nadzieję, że dzieło, które oddajemy Czytelnikom, spełni postawione przed nim zadania, to jest popularyzację dziejów naszej „małej Ojczyzny”, prezentację jej dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego.

Wierzymy, że monografia ta będzie dla nowych pokoleń badaczy zachętą do ponownego, jeszcze wnikliwszego pochylenia się zarówno nad zakurzonymi dokumentami historycznymi, jak i współczesnymi tworzącymi codzienność...”

DYREKTOR MUZEUM ZAGŁĘBIA
w Będzinie

Anna Smogór
mgr Anna Smogór

PRZEWODNICZĄCY
Rady Miejskiej w Będzinie

Waldemar Szydło
mgr Waldemar Szydło